

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd
Titel	Spørgsmål A, B og C
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	10 – 15 minutter
Tid og sted	Onsdag den 30. november klokken 9.00

Disposition

1. Spørgsmål A om kvalitet i læreruddannelsen
2. Spørgsmål B om timetalsundersøgelse foretaget af Lærerstuderendes Landskreds
3. Spørgsmål C om kvalitet i forbindelse med reform af læreruddannelsen

1. Spørgsmål A

”Hvordan vil ministeren sikre, at der er kvalitet i undervisningen på landets lærerseminarier?”

- Der skal ikke være tvivl om, at jeg er stærkt optaget af kvaliteten i læreruddannelsen. Kvalitetsudvikling og faglighed var udgangspunktet for læreruddannelsesloven af 1997, den lov, der stadig gælder. Loven var et skridt på vejen mod en større faglighed i uddannelsen, og nu er vi klar til at tage det næste skridt frem mod en endnu bedre uddannelse. Udgangspunkterne for overvejelserne over en fremtidig læreruddannelse findes dels i Regeringsgrundlaget, dels i Globaliseringsrådets anbefalinger.
- Men selvfølgelig skal vi ikke blot vente på en ny og endnu bedre lov, vi skal til stadighed uddanne dygtige lærere til at undervise børnene i folkeskolen; det vil jeg gøre mit til.
- Vi har allerede i dag en række måder at sikre og synliggøre undervisningens kvalitet på. Bl.a. gennemarbejdede og strammede vi for blot et par år siden de fælles mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder for alle læreruddannelsens fag. Og jeg skal understrege, at målene og de centrale kundskabs- og færdighedsområder er fastlagt i en bekendtgørelse og er bindende for alle seminarier og deres undervisere.
- I samme bekendtgørelse er der yderligere nævnt en række krav til både institutionen, lærerne og de studerende om, hvad der skal lægges vægt på i undervisningen, og hvilke forudsætninger og viden, den studerende skal tilegne sig. Her nævnes for eksempel, at nationale og internationale forskningsresultater fra det lærerfaglige område skal indgå i undervisningen, og at den studerendes medindflydelse og medansvar skal fremmes gennem deltagelse i arbejdet med uddannelsens organisation og undervisningens indhold og tilrettelæggelse. På denne måde bliver en kvalitetssikring af undervisningen til et fælles anliggende for seminariets studerende, lærere og studieledelse. De skal sammen drøfte, om undervisningens tilrettelæggelse, vejledningen, gruppearbejderne og den enkelte studerendes studieindsats har tjent de overordnede mål bedst muligt. Og da

det også er et krav, at den studerende skal arbejde med forskellige evalueringsformer, så er grundlaget til stede for, at kvalitetssikringen på de enkelte institutioner kan ske på en forsvarlig måde.

- Jeg vil også minde om, at alle læreruddannelsens fag afsluttes med eksamen og en individuel bedømmelse med fremmed censor af den enkelte studerendes faglige præstationer. Og som den eneste videregående uddannelse har læreruddannelsen centralt stillede skriftlige prøver i 6 fag [dansk, matematik, engelsk, tysk, fransk og dansk som andetsprog]. Karaktergennemsnit offentliggøres på seminariernes hjemmesider, hvor alle har mulighed for at få indblik i de studerendes præstationer ved de enkelte uddannelsesinstitutioner.
- Det skal yderligere nævnes, at uddannelsesinstitutionerne skal udføre og offentliggøre en undervisningsmiljøvurdering af uddannelsens fysiske, psykiske og æstetiske miljø. I denne undersøgelse indgår ofte også spørgsmål, der relaterer sig til undervisningens form og kvalitet.
- Endelig er der indført lektorbedømmelse af lærerstaben på uddannelsen, hvor en positiv lektorbedømmelse er en forudsætning for at kunne få fastansættelse på et CVU.
- Jeg skal i øvrigt minde om, at læreruddannelsen i 2003 blev evalueret af Danmarks Evalueringsinstitut med henblik på en kvalitetssikring af uddannelsen. EVA anbefalede i sin overvejende positive evaluering, at uddannelsesinstitutionerne skulle udarbejde en fælles politik for systematisk evaluering af undervisningen. Institutionerne blev pålagt at følge op på evalueringens anbefalinger, og opfølgingsplanerne er offentligt tilgængelige på institutionernes hjemmesider.
- Tilgængeligt på hjemmesiderne er - foruden de nævnte evalueringer med opfølgingsplaner samt karaktergennemsnit - informationer om institutionens aktuelle uddannelser, informationer om fagudbud og læseplaner samt institutionens værdigrundlag og pædagogiske udgangspunkt. Dertil kommer, som noget nyt, oplysninger om fuldførelsestid, frafald og overgang til beskæftigelse. Disse krav til institutionerne er fastlagt i lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne, de gælder for alle uddannelser, og ministeriet fører tilsyn med kvalitet og resultater.
- Jeg nævner dette for at understrege, at læreruddannelsen, som alle andre videregående uddannelser, allerede nu er underlagt en række kvalitetssikringsmekanismer. Men det betyder ikke, at alt nødvendigvis er såre godt; derfor arbejder vi på en ny læreruddannelse, og de planer skal jeg vende tilbage til i mit svar på spørgsmål C.

2. Spørgsmål B

”Hvilke overvejelser giver Lærerstuderendes Landskreds’ undersøgelse om nedskæringer i timetallet på en række seminarier (jf. alm. del – bilag 77) anledning til? I denne forbindelse tænkes specielt på forholdet mellem kvalitet i undervisningen og nedskæringer i fagenes timetal.”

- Selvfølgelig giver en undersøgelse som de lærerstuderendes anledning til bekymring. Dog er jeg ikke så bekymret over forskellene mellem forskellige seminarier, som jeg er bekymret over den generelle nedgang i undervisningstid gennem de seneste år.
- Der skal i et decentralt styret system være plads til forskelle mellem institutioner, og bestyrelser, ledelser, studerende og undervisere skal have indflydelse på institutionens tilrettelæggelse af studiet. Som jeg allerede har nævnt, skal de leve op til en række kvalitetskrav med hensyn til indholdet i undervisningen, men de skal have manøvrerum til selv at beslutte, hvordan uddannelsen skal tilrettelægges, så den bedst muligt understøtter lokale ønsker og behov.
- Men som sagt er jeg bekymret over den generelle nedgang i seminariernes tildeling af ressourcer til undervisning på hold af forskellig størrelse og til vejledning af enkelte eller grupper af studerende. Jeg kan oplyse, at også Lærerseminariernes Rektorforsamling har iværksat en undersøgelse, hvis resultater tyder på en vis nedgang i lektionstal og tid afsat til vejledning.
- Jeg kan forestille mig, at seminarierne vil henvise til generelle nedskæringer i deres taxametertilskud, når de skal forklare nedskæringerne i undervisningsressourcerne. Derfor vil jeg understrege, at skiftende regeringer gennem de seneste 10 år har stillet krav om effektiviseringer, men at effektiviseringskravene for læreruddannelsen har været mindre, end de generelle krav om effektiviseringer som hele uddannelsessektoren har været stillet overfor i samme periode. Det skyldes bl.a., at læreruddannelsen fik tilført ekstra midler til kvalitetssikring i forbindelse med reformen i 1998.
- Ud over taxametertilskuddet til læreruddannelsen er de korte og mellemlange videregående uddannelser med den såkaldte Flerårsaftale blevet tilført ekstra 165 mio. kr. til kvalitetsudvikling af uddannelserne samt institutionsudvikling i perioden 2001-2005. Fra 2003 er bevillingen forhøjet yderligere, og den udgør i 2005 211,5 mio. kr. Det svarer til ca. 5 pct. af de samlede bevillinger til korte og mellemlange videregående uddannelser. CVU’er og lærerseminarier er blandt modtagerne af denne bevilling, og de har kunnet anvende bevillingen til

kvalitetssikring af uddannelserne og kompetenceudvikling af underviserne på bl.a. læreruddannelsen.

- Fremadrettet har regeringen med finanslovaftalen for 2006 mellem regeringen og Dansk Folkeparti blandt andet sikret en række forbedringer indenfor uddannelsesområdet. Der er blandt andet afsat 165 mio. kr. årligt de næste 4 år til at fortsætte kvalitetsudviklingen af de korte og mellemlange videregående uddannelser, og hertil skal lægges ca., 47 mio. kr. årligt, som i forvejen var afsat til kvalitetsudvikling på finansloven. Formålet er at ruste uddannelserne til fremtidens udfordringer.
- Der er således penge til sektoren. Men som det er fremgået, er jeg ikke begejstret for centralt udmeldte timetalsnormer i læreruddannelsen – eller i andre videregående uddannelser. Det vil i øvrigt være særdeles vanskeligt fra centralt hold at fastlægge en entydig timetalsnorm, da der er tale om et studium og ikke skolegang. Et studium er karakteriseret ved både at indeholde holdundervisning, forelæsning, individuel vejledning, kurser med videre - og ikke mindst de studerendes selvstændige arbejde.
- Jeg er i øvrigt åben over for at diskutere kvalitetsfremme og kvalitetsudvikling i forbindelse med de kommende forhandlinger om indholdet i en ny læreruddannelse.

3. Spørgsmål C

”Hvilke overvejelser gør ministeren sig for at sikre kvalitet i undervisningen i forhold til reform af læreruddannelsen?”

- Som jeg allerede har nævnt, er kvalitet i fremtidens læreruddannelse et meget vigtigt anliggende for mig. Men inden jeg går videre med at skitsere mine ideer til kvalitetsudvikling i fremtidens læreruddannelse, vil jeg opholde mig lidt længere ved seminariernes tilbud til de studerende, og jeg vil stille et enkelt spørgsmål: I hvor høj grad benytter de studerende sig af seminariernes tilbud om undervisning? Tilbagemeldinger fra forskelligt hold fortæller, at fremmødet ikke altid er imponerende. Det agter jeg at gøre noget ved. I en kommende læreruddannelse vil der blive stillet krav til de studerende om deres tilstedeværelse og om deres aktive deltagelse i langt højere grad, end tilfældet er nu.
- Mødepligt til dele af uddannelsen er dog kun en lille del af regeringens overvejelser i forbindelse med en ny læreruddannelse. Allerede i Regeringsgrundlagt ’Nye mål’ understregede vi, at vi ønskede en stærkere specialisering og større faglig målretning i uddannelsen af fremtidens lærere. Regeringen har siden i

debatoplæg til Globaliseringsrådet arbejdet videre med en læreruddannelse, der skal have som mål, at de lærerstuderende specialiserer sig i forhold til fagligt indhold og alderstrin.

- Det betyder, at vi ønsker en uddannelse delt i to retninger, én rettet mod undervisning på begynder- og mellemtrin (1.-6. kl.), og en rettet mod undervisning på mellem- og sluttrinnet (4.- 9. kl.). Begge retninger vil få en væsentlig større faglig tyngde end nu i hovedfagene dansk og matematik. Som det ser ud nu, taler vi om næsten en fordobling. Den studerende får også mulighed for at opbygge en faglig profil gennem valg af fag inden for samme faggruppe.
- En reform af læreruddannelsen skal i øvrigt sikre en styrkelse af praktikken og en opstramning af adgangskravene til linjefagene, så disse er på samme høje niveau som adgangskravene til sammenlignelige universitetsuddannelser.
- Endelig vil jeg fremhæve, at regeringen, når de nye højskoler for videregående uddannelser er på plads, agter at lade alle danske professionsbacheloruddannelser gennemgå akkrediteringer. Uddannelserne skal vurderes i forhold til eksterne og foruddefinerede kriterier for kvalitet, og akkrediteringerne foretages af et uafhængigt akkrediteringsorgan. Institutioner, der ikke lever op til kvalitetskravene, kan miste deres offentlige tilskud.
- Således vil både en ny, målrettet og specialiseret læreruddannelse og det kommende akkrediteringssystem være med til at sikre kvaliteten i læreruddannelsen. Men vi står midt i processen, og der vil i den nære fremtid blive flere lejligheder, hvor vi kan samstemme og diskutere vore forventninger til den kommende læreruddannelses kvalitet.